

Harry Potter in Magične živali

Odraščanje pred kamero in britje nog za kamero

Drugi film iz serije Magične živali je seveda tudi deseti iz sveta Harryja Potterja, zato smo si ogledali vpliv tega fenomena na sodobno kulturo. O tem smo govorili tudi z Jakobom J. Kendo, ki je Harryjeve pustolovščine prevajal v slovenščino.

Letos mineva že 21 let od izida knjige **Harry Potter – Kamen modrosti**, zgodbe o mladem čarovniku, ki mu je uspela prava čarovnija: mlade je navdušil nad branjem. Poleg anekdotnih pričevanj o otrocih, prilepljenih na knjige, so tudi številne raziskave pokazale, da se je v tem obdobju stopnja bralnega razumevanja med mladimi dejansko dvignila, denimo med osnovnošolci v Avstraliji za več odstotkov. Knjige so izhajale med letoma 1997 in 2007, v slovenskem prevodu pa od leta 1999. Bile so takojšnja uspešnica, a meteorski vzpon se je začel leta 2001, ko je na platna prišel prvi film, **Harry Potter in kamen modrosti**. Ta je svetu predstavil tudi mlade zvezdnike z **Danielom Radcliffom** in **Emmo Watson** na čelu. Po podatkih založnikov je bilo doslej po svetu prodanih kar 500 milijonov knjig iz serije, pri čemer si zadnja, Svetinje smrti, lasti tudi dosežek najhitreje prodajane knjige leposlovja, medtem ko je prva najdaljše delo, ki je izšlo v stari grščini v zadnjih 1700 letih.

OSRČJE KULTURNE ZAVESTI

Ogromno zaslugo za priljubljenost Harryja Potterja med slovenskimi bralci ima prevajalec **Jakob J. Kenda**, ki razlaga, da so njegovi predlogi za prevod romana naleteli na podobno gluha ušesa večjih domačih založnikov, kot jih je bila pred tem deležna Rowlingova pri britanskih. »Potem so se izgovarjali, da niso mogli vedeti, da bo uspe-

**MAGIČNE ŽIVALI:
GRINDELWALDOVA
HUODELSTVA**
KOLOSEJ, CINEPLEXX,
KINO BEŽIGRAD

KDO JE GRINDELWALD?

Film nadaljuje zgodbo o Newtu Scamandru, ki se iz New Yorka odpravi v Pariz, tam pa ponovno naleti na coprnika Grindelwalda. Tega v filmu znova upodobi **Johnny Depp** in vrača se tudi večina preostale zasedbe, vključno z **Eddiejem Redmaynom**, **Katherine Waterston** in **Ezro Millerjem**, spoznali pa bomo tudi mladega Dumbledorja v podobi **Juda Lawa**.

šnica. Če tega ne zmoresš ugotoviti, morda nisi za ta posel,« se zasmeji Kenda. Harry Potter je eno izmed tistih kulturnih del, ki so del osrčja kulturne zavesti sodobnega sveta, podobno kot so bili nekoč **Vinetou**, **Štoparski vodnik po galaksiji** ali pa **Gospodar prstanov**. Ta sicer nikoli ni prišel iz mode, a ima zadnja desetletja epska filmska različica Petra Jacksona brez dvoma več privrženecv kot izvirne knjige, medtem ko je pri Potterju zgodba drugačna.

ODRAŠČATI SKUPAJ

Knjige (in tudi filmi) o Harryju Potterju so izoblikovali generacijo mileničev, ki je odraščala skupaj z junaki, ko so izhajale posamezne knjige. To ne velja zgolj za bralce, temveč tudi za mlade igralce, ki so jih upodobili na platnu. Daniel Radcliffe denimo svoje odraščanje meri v posamičnih filmih namesto v letih. Vlogo je začel igrati, ko je bil 11, zadnji film pa je prišel v kina, ko jih je štel 21. Že pri drugem filmu si je moral obriti noge, saj so bile preveč kosmate za njegov počasneje odraščajoči lik, zaradi serije napak med krajšanjem zalizcev pa je za tretji film skorajda moral nositi lasuljo. Še večje so bile njegove težave z alkoholom, ki pa jih je med snemanjem zadnjih dveh filmov prebrodil in postal abstinent.

Knjige za mladino so posebno uspešna literarna kategorija (angl.: young adult oz. YA), ki sega v celo vrsto žanrov (fantazija, romanca, ZF, pustolovščina) in jo zaznamuje fokus na nenehno akcijo in dogajanje, ki bralcu ne pusti, da bi knjigo odložil oziroma se začel dolgočasiti. Pogosto gre to v škodo jezikovne kakovosti in splošne literarne vrednosti, vendar pa to ne velja za pisanje J. K. Rowling. Kot poudari Kenda, je tudi pisateljica rasla skupaj z bralci: »V prvi knjigi so na primer metafore še otročje preproste, značilna je na primer 'nebo je bilo jekleno sivo', potem pa rastejo in se razvijajo iz knjige v knjigo, dokler se v sedmi ena najbolj nepozabnih podob v celem nizu povezanih metafor ne preliva prek celotne strani.«

Jakob J. Kenda

MORALNI KOMPAS

Jakob J. Kenda izpostavi še eno ključno lastnost Harryja Potterja: moralni kompas. »Harry in vsi drugi junaki knjig nenehno in povsem nevsiljivo rastejo tudi v tem vidiku in so tako odlični zgled za mlade bralce,« poudari in razloži, koliko več truda je bilo treba vložiti v prevode, da se to ne bi izgubilo. Prevodov se je lotil, takoj ko je izšla angleška različica, in tako je Harryju pogosto posvetil večino vsakega dopusta in počitnic, da so knjige lahko prišle čim prej do bralcev. Mnogi so mu za to hvaležni in leta 2006 je nastal pravi škandal, ko šeste ni prevedel on. Avtorica je njihove pritožbe uslišala, za-

menjali so Harryjevega slovenskega založnika, pri čemer ga je novi dobil v izdajo pod pogojem, da zadnji del prevede Kenda in ta nato na novo prevede tudi šestega. Po anekdotah sodeč, so številni nezadovoljni bralci knjižnicam donirali prve izdaje **Polkrvnega princa**, ko so končno dobili v roke različico z njegovim prevodom, poimenovano **Princ mešane krvi**. Po desetletju Potterja je Kenda le prišel do dovolj prostega časa, ga posvetil pohodništvu in postal prvi Slovenec, ki je prehodil vseh 3500 kilometrov Apalaške poti. To je tudi naslov njegovega iskrivega pohodniškega romana, ki je nedavno prišel na knjižne police.

KNJIGE IN FILMI

Kar se tiče knjig o Harryju Potterju, so po Kendovem mnenju mnogo boljše od filmov. »Stranski junaki imajo v filmih premalo prostora za razvoj pa tudi igralci se ne izkažejo posebej. Od mladih je edino Emma Watson kot Hermiona kaj več kot solidna, med izkušenimi zvezdniki pa tudi samo Alanu Rickmanu uspe iz Robausa Rawsa narediti kompleksen lik, medtem ko imajo drugi bodisi premalo časa bodisi preveč maske.« To pa ne velja za Magične živali, saj se mu zdijo novi filmi opazno bolj dodelani. »Eddie Redmayne je s Scamanderjem naredil izjemnega junaka pa tudi preostala zasedba navduši,« pravi Kenda. Morda k temu pripomoreta povsem odrasla zasedba in dejstvo, da ne nastajajo po bolj poglobljenih knjižnih predlogah. **Magične živali** je namreč ime učbenika, iz katerega se učijo v Bradavičarki in je sicer izšel kot poljudna knjiga (zgolj v angleščini), ampak ni povezan z zgodbo filmov. Je pa zaradi nepričakovane priljubljenosti izšel scenarij prvega filma tudi v prevodu, Jakob J. Kenda pa je potrtil, da je tudi scenarij za **Grindelwaldova hudodelstva** že v pripravi. Še več, tokrat je prevedel tudi film, kar je bil tehnično precej drugačen projekt s številnimi omejitvami in neprijazno programsko opremo, a je vseeno vesel, da bodo gledalci in bralci s tem filmom končno dobili jezikovno usklajeno izkušnjo. Igor Harb, foto Blitz Film, Jože Suhadolnik

POPKULTURNI DOGODKI TEDNA

17. Perpetuum Jazzile
ARENA STOŽICE, LJUBLJANA
SOB

17. Fatboy Slim
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE,
LJUBLJANA
SOB

**17. Siddharta, Mrfy,
Seven Days in May**
DVRANA UŠC, MARIBOR
SOB

Skupine bodo ponovno nastopile v petek v Novem mestu.

17. Brina Vogelnik kvartet
CENTER NOVA, VELENJE
SOB

18. Aleksander Mežek
SNG OPERA IN BALET, LJUBLJANA
NED

19. Saz'iso
ČANKARJEV DOM, LJUBLJANA
PON

19. Katie Melua
STADTHALLE, DUNAJ
PON

**20. Ansambel Saša
Avsenika z gosti**
ČANKARJEV DOM, LJUBLJANA
TOR

20. Anna Calvi
KINO ŠIŠKA, LJUBLJANA
TOR

20. Bo!
ŠTUK, MARIBOR
TOR

21. Ditka
ŠLAMIČ, LJUBLJANA
SRE

21. Društvo mrtvih pesnikov
ŠITI TEATER, LJUBLJANA
SRE

22. Tsar B
KINO ŠIŠKA, LJUBLJANA
ČET

22. Ecliptic
BLUNOUT, DOMŽALE
ČET

22. Katalena
KULTURNI DOM, NOVA GORICA
ČET

Skupina bo v petek nastopila še v mariborskem KGB.

22. Bryan Adams
ARENA STOŽICE, LJUBLJANA
ČET

22. Predstava, ki gre narobe
FESTIVALNA DVORANA, LJUBLJANA
ČET

**23. Big Band RTV Slovenija
in Ana Bežjak**
ŠITI TEATER, LJUBLJANA
PET

23. E. J. Strickland kvintet
LJUBLJANSKI GRAD
PET

23. Orlek
BLUNOUT, DOMŽALE
PET

23. Lea Sirk
ROŽMARIN, MARIBOR
PET

23. Miz
SNG, MARIBOR
PET

23. Demolition Group
TRAINSTATION SUBART, KRANJ
PET